Posamezna številka stane 1 krono

Poštnina v državi SHS paušalirana

Izhaja vsak četrtek in velja z poštnino vred ali v Mariboru z dostavljanjem na dom za celo leto 20 K, pol leta 10 K, za četrt leta 5 K, izven Jugoslavije 30 K. Naročnina se pošlje na upravništvo „Slovenskega Gospodarja" v Mariboru, Koroška cesta št. 5. List se dopošilja do odpovedi, naročnina se plačuje naprej. —:— Telefon štev. 220. —:—

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uže „Katol. tiskovnega društva" dobivajo list brez posebne naročnine. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravništvo sprejema naročnine, inserate in reklamacije. Cene inseratom po dogovoru. Ze večkratne oglase primeren popust. Nezaprte reklamacije se poštnine prosto. —:— Telefon št. 220. —:—

50 štev. Maribor, dne 8. decembra 1921. 55. letnik.

Zunanja politika beograjske vlade.

Uvod.

V časopisih čitate o notranji in zunanji politiki te ali one države. Da nas bodo naši čitatelji pozneje lažje razumeli, se hočemo uvodoma pobaviti z vprašanjem: Kaj je notranja in kaj zunanja politika?

Beseda „politika" ni slovenskega izvora in pomeni: nauk o vodstvu državnih poslov. Če bi se hoteli natančneje izraziti, bi morali uporabiti izraz „državna politika". Imamo pa tudi komunalno (občinsko) politiko, to je izkušenost v vodstvu občinskih poslov, nadalje finančno ali denarnogospodarsko politiko, prosvetno ali naučno in celo vrsto takih in enakih „politik". Kakor torej vidimo, je z besedo politika označena gotova smer, v kateri se giblje udejstvovanje voditeljev ali zagovornikov tega ali onega programa (načrta). V notranji politiki n. pr. zasledujejo državniki sledečo težnjo: čim najboljšo upravo; red in varnost pa kot predpogoj uspešnega razvoja države na znotraj. Notranja politika je nekaka zasebna stvar države same. Kakor ima človek svoje osebne zadeve, katerih ne razodeva vsakemu človeku, tako je tudi smer notranje politike stvar dotične države. Dokler ta smer ni naperjena proti varnosti ali obstanku kakšne sosedne dežele, tako dolgo se navadno države med seboj ne brigajo za notranjepolitična vprašanja posameznih držav. To smo zlasti videli na Madžarskem. V notranjosti te države je par krat močno zavrelo. Najprej so se pod vodstvom Bele Kuna polastili komunisti vladne oblasti, pred par meseci pa je razkralj Karl s svojim nenadnim povratom razburil vse duhove. Dokler so na Madžarskem vladali komunisti, niso sosedne države razen varnostnih ukrepov ob mejah ničesar posebnega ukrenile. Iz enostavnega razloga, ker ni bilo delovanje komunistov v toliki meri naperjeno proti obstoju sosednih držav, kakor Karlova pustolovščina.

In zunanja politika? Že označba „zunanja" (politika) nam pove, da je s tema besedama zamišljen tisti del splošne državne politike, ki je namenjen vodstvu in nadzorovanju odnošajev države napram sosednim deželam. Znano je in mislimo, da nam ni treba posebej razlagati, kako je v vsaki vladi delo razdeljeno. Vsak minister ima po zakonu odmerjen svoj delokrog. Min. predsednik je glava in duša ministrskega sveta. On je odgovorn parlamentu, iz katerega je izšel, in vladarju, ozir. predsedniku republike. Finančni minister je gospodar drž. imetja. Drugi ministri nadzorujejo: prosveto ali šolstvo, železnice, pošto itd. Med najvažnejša ministrstva pa spadajo notranje in zunanje zadeve. V naši Kraljevini SHS ministruje notranjim zadevam demokrat Svetozar Pribičević, zunanje zadeve pa vodi min. predsednik Nikola Pašič sam.

Srbsko-francosko „prijateljstvo".

Oglejmo si torej zunanjo politiko sedanje Pašičeve vlade. Stari Pašič je v bivši kraljevini Srbiji bil kot vodja zunanje politike na dobrem glasu. On se je pred vsem opiral na prijateljstvo, ki ga je carska Rusija gojila napram mali Srbiji. In res je bil pred vojnim izbruhom l. 1914 takratni ruski poslanik na beograjskem dvoru neki Hartwig, dober prijatelj Pašičev. Srbsko-francosko prijateljstvo, ki še za časa carske Rusije ni bilo tako močno razvito, se je iskreneje razvilo še-le tedaj, ko je v Rusiji izbruhnil boljševizem in ko Srbija ni imela več svojih carskih zaščitnikov.

Mala Srbija je v svetovni vojni stala ob strani velikih zaveznikov. S časom so se vezi med Francozi in Srbi silno zaostrile. Kljub temu, da je vrhovno vodstvo francoske armade pošiljalo bedne Srbijance na najbolj izpostavljena mesta nemško-francoske fronte, kjer so jih ravno tako brezobzirno uporabljali, kakor svoje marokanske črnce, je vendarle vladalo med Parizom in Beogradom prijateljsko razmerje. Srbski veljaki so dobro vedeli, da se morajo nasloniti na eno izmed vodilnih velesil in zato so si pač izbrali Francijo. Istotako je pa imela tudi Francija svoje prikrite namene, katerih Srbijancem ni kar tako kratkomalo razodela.

Ko je po končani svetovni vojni zrasla iz avstro-ogrskih ruševin in uničene Srbije sedanja Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev, so srbski državniki tudi zanaprej stavili vsa svoja upanja v — Francijo. Upali so, da nam bo Francija v jadranskem vprašanju zvesto stala ob strani in da bo podpirala naše upravičene zahteve napram Italijanom. Zmotili so se temeljito. Francija je imela kot zaveznica velesile Italije napram tej državi svoje obveznosti in se ni smela odločno postaviti na stran male Jugoslavije. Naši državniki so v svoji zaljubljenosti napram Franciji pričakovali rešitve iz Pariza, toda Francozi nas niso hoteli rešiti. V jadranskem vprašanju ozir. rešitvi tega vprašanja so se Francozi postavili na stran Italije. Na Koroškem so Francozi sicer dejansko res pokazovali nam prijazno stališče, odločno se pa le niso zavzeli za svoje zaveznike. Iz tega je razvidno, da je naša zunanja politika ostala kljub dvomljivim uslugam Pariza usmerjena v francoskem pravcu.

Vlada nima smisla za smotreno zunanjo politiko.

O kakšni določno zasnovani zunanji politiki pa pri nas ni govora. Gospod Pašič vodi zunanjo politiko se daj že eno leto in brez — parlamenta, brez volje ljudstva. Kam vodi taka samodržna politika, smo videli v naši polomiji glede albanskega vprašanja. Naše čete so dobile nalog, zasesti nekatere albanske vasi onstran mejne črte, ki jo je določil vrhovni svet v Parizu. Albanci so se nato pritožili pri Zvezi narodov v Ženevi in posledica tega je bila, da je angleški min. predsednik Lloyd George postavil našo državo oz. vlado pred mednarodno razsodišče. Kako nerodno je beograjska vlada vodila svojo zunanjo politiko, je razvidno tudi iz dejstva, da je poslala v inozemske prestolice nesposobne, ponajveč še celo nepoštene diplomatske zastopnike naše države. V inozemstvu namreč presojajo ugled kakšne države po osebnosti, ki jo slučajno zastopa. Kaj naj si n. pr. Čehi mislijo o naši državi, katero zastopa v Pragi samostojnež dr. Bogomil Vošnjak, kateremu so profesorji javno očitali, da je govoril — neresnico? V drugih državah pa so naši poslaniki zakrivili večje ali manjše umazanosti, kakor n. pr. tihotapstva itd. Zato se pa nikakor ne smemo čuditi, ako nas svet motri z nezaupljivimi pogledi.

Zunanjepolitični grehi beograjske vlade so tako številni, da jih ne moremo navesti. Ako bi v državi sami zadovoljili upravičene želje Slovencev in Hrvatov, bi se tudi ugled naše države v inozemstvu dvignil. Nizkega stanja našega dinarja niso zakrivili „trdovratni" opozicijonalci med Slovenci in Hrvati, pač pa tisti, ki delajo brez enih in drugih vso našo notranjo politiko. Ker so pa izključili Slovence in Hrvate s svojo trmo in s centralizmom iz parlamenta, ni mogoča ureditev notranjih razmer.

V državi pa, kjer parlament ozir. ljudski zastopniki ne določajo zunanje-političnih smeri, ni mogoče pričakovati izboljšanja odnošajev napram sosednim državam.

Skrajni čas je že, da se vlada spomni naših prikritih in odkritih sovražnikov onstran mej, da s svojo brezglavo zunanjo politiko ne bo izzivala novega sovraštva in da postavi vodstvo zunanje politike čimprej pod nadzorstvo parlamenta!

Somišljeniki darujte za sklad KZ.

Nezadovoljnost samostojnih in demokratov z deljeno Slovenijo.

Samostojni in demokratje so dosegli s kupljenim izdajstvom slovenske avtonomije na mariborsko in ljubljansko oblast razkosano Slovenijo.

Dokler je bila deljena Slovenija samo še na jeziku in papirju samostojno-demokratskih ljudskih zapeljivcev, je še marsikateri zaslepljenec verjel v upravni blagor mariborske ter ljubljanske oblasti. Komaj pa so začeli iz Beograda tudi uresničevati upeljavo dveh oblasti, pa so že sedaj nad razkosano Slovenijo razočarani demokratski očetje in samostojni sinovi centralizma.

Razočarani samostojni.

Samostojni so obljubljali, da bodo potisnili pod mariborsko oblast celotno Štajersko, Koroško in Prekmurje. A ta obljuba samostojnih poslancev je danes neizpolnjena, ker dobi Ljubljana brežiški okraj, del kozjanskega — dolnjelendavsko okrožje v Prekmurju se pa prideli Varaždinu.

Ravno razkosanje Slov. Štajerske je bridko zadelo poslanca Ureka ki je zagotavljal svojim rojakom Posavčanom upravni blagoslov Maribora, ker Ljubljana ni pokazala doslej dovolj smisla za štajerske potrebe in težnje.

Urekove obljube je zmešal, prekrižal in uničil Beograd, Drobnikove pa bo razblinila najbrž Ljubljana. Te dni je namreč odposlal v Beograd gospod ljubljanski kraljevi namestnik-radikal Hribar svoj načrt glede razdelitve — Slovenije na dve oblasti. V tem načrtu predlaga g. namestnik beograjskim oblastnikom, da naj pripade ljubljanski oblasti tudi Celje. Ako bodo posluhnili v Beogradu še g. Hribarja potem dobi Ljubljana najlepše in najbogatejše kraje kot n. pr. trboveljski premogovniki, mariborska oblast pa bo napram ljubljanski na vseh koncih in krajih na malo pristrižena. Kako kislo razočarano bodo sprejeli samostojni Hribarjev načrt naše upravne razdelitve, si pač lahko živo predstavljamo.

Nezadovoljni demokrati.

Z delitvijo Slovenije na dve oblasti pa niso samo nezadovoljni samostojni kimavci, ampak tudi očetje te brezglave upravne mesarije — demokratje. Staroliberalno glasilo „Slov. Narod" je začel bruhati zadnje dni ogenj in žveplo na nesmisel razkosavanja Slovenije, ker bo tirjala ta de-

Zaklad na otoku.

Iz angleškega prevedel Paulus.

(Dalje.)

Zelo imamo za deset dni. Danes smo prišli na suho in razvili angleško zastavo nad kočo otoka. Tom Redruth, lastnikov služabnik, je padel — zadet od uporniške krogle. Jim, ladijski vajenec in strežnik —."

Premišljeval sem, kako neki se godi našemu Jimu —

Jasen klic se oglasi zunaj v gozdu —.

„Nekdo nas kliče!" javi Hunter ki je bil na straži.

„Doktor! Graščak! Kapitan —!! Halo, Hunter, ali ste to vi —?" se je čulo zunaj.

Planil sem k vratom in — prišel ravno o pravem času, da sem videl, kako je naš Jim živ in zdrav lezel — črez plot.

XIX.

(Pripovedovanje nadaljuje zopet Jim.)

Ko je zagledal Ben Gunn angleško zastavo nad drevjem, se je ustavil, me prijel za roko in sedel.

„To so tvoji prijatelji, Jim!" je dejal. „Prav gotovo!"

„Jaz pa mislim, in verjetno je, da so uporniki!" sem odgovoril.

„Kaj še!" je vzkliknil. „Na otoku, kakršen je ta, kjer pristanejo kvečjemu roparji in drugi srečolovci take vrste, na takem otoku bi Silver razvil črno uporniško zastavo, bodi prepričan! — Ne, to so tvoji prijatelji! — Stepli so se in računam, da so zmagali tvoji ljudje, in sedaj so se utaborili v koči, ki jo je v davnih časih postavil stari Flint. — E, ta človek je imel glavo na pravem mestu, tale Flint! Izvzemši edinole rum, mu ni bil nihče na svetu kos! Nikogar se ni bal, ta človek! Le Silverja še! — Silver, ta mu je bil kos!"

„Dobro!" sem dejal. „Recimo, da je tako, kakor praviš! — Tem več je razloga, da pohitiva k našim prijateljem!"

„Ne, dragi moj!" je odvrnil Ben. „Ti si dober človek, ali pa se motim, dober človek si, — pa mlad si še! — Ben Gunn pa je star in nezaupen. — Niti za steklenico ruma bi ne šel s teboj, ne, dokler ne vidim tistega tvojega graščaka in ne dobim od njega — častne besede. In ti ne boš pozabil mojih besed, — da precej več, veš, precej več zaupam poštenjaku, kakor temle —. In potem ga boš vščipnil!"

In vščipnil me je zopet in me pomenljivo gledal.

„In če me potrebujete, ti veš, kje me najdete, Jim! — Na istem mestu, kjer si me našel danes ti! In tisti, ki pride k meni, naj nosi belo zastavo in sam naj pride. In povedal jim boš tole: Ben Gunn ima svoje razloge —!"

„Dobro!" sem dejal. „Mislim, da razumem tvoje govoričenje. Ti nam imaš nekaj povedati in bi rad govoril z graščakom ali pa z zdravnikom. In najdeta te, kjer sem te našel jaz. Je to vse —?"

„In kedaj, hočeš vprašati?" je pridjal. „Kedaj? Od poldneva pa približno do šestih zvečer!"

„Dobro!" sem odgovoril. „In zdaj lahko grem?"

„Ne boš pozabil?" je boječe ponavljal. „Dosti več zaupa, boš dejal in svoje razloge ima. Svoje razloge ima, to je glavna stvar. Mož z možem, tako se bomo pomerili. Dobro torej", — še me je držal za roko — „mislim, da lahko greš, Jim —. In, Jim, ako boš videl tistega Silverja, — jeli, ne boš me izdal! Za nobeno ceno ne! — Dobro! In —."

Strel je zagrmel in krogla je prižvižgala in prilomila skozi drevje in se zarila v pesek komaj kakih 100 m od naju.

V trenutku sva bila narazen in sva bežala, eden proti notranjščini otoka, jaz pa proti obali.

Še celo uro so streljali uporniki v kratkih presledkih in krogle so treskajoč padale med drevje. Skrival sem se za debli in grmičjem in za nizkimi peščenimi valovinami, kakršnih je bilo polno na tej strani otoka, nisem sebal več nerodnega streljanja in četudi nisem smel naravnost h koči, kamor so krogle letele najgosteje, sem po dolgem ovinku proti vzhodu končno vendarle prilezel do obrežja in blizu koče.

Solnce je zahajalo. Veter je pihal sem od morja in šumel med drevjem oseka je dosegla svojo najnižjo točko in široki pasovi peska so ležali suhi ob bregu. Zrak je bil hladen po dnevni vročini in zeblo me je skozi mojo lahko suknjico.

„Hispaniola" je še ležala na svojem sidrišču in na njenem srednjem jadrniku je vihrala — črna uporniška zastava. Ravnokar se je zopet zabliskalo na ladji, grom se je razletel po